

SÈRIE 1

L'examen consta de dues opcions diferenciades, cadascuna amb un text i cinc preguntes sobre el text. Les preguntes de cada opció tenen una estructura molt semblant. Hi ha, òbviament, multitud de maneres correctes de respondre-les. Les pautes que figuren a continuació pretenen unificar al màxim possible la correcció d'exàmens que es presten a solucions molt diferents. Res no pot substituir, però, l'exercici de sentit comú que requereix la decisió del corrector sobre si, i en quin grau, una resposta s'ajusta o no als principis generals que s'enuncien a continuació.

El paper de la precisió, la claredat i la correcció gramatical

En una prova de filosofia, la precisió, la claredat i la correcció gramatical són òbviament fonamentals. Els correctors hauran d'evitar, però, fer-ne una avaluació autònoma: aquests trets no poden ser avaluats independentment del contingut. Si la resposta no s'adequa en absolut al que es demana, aleshores la claredat, la precisió i la correcció gramatical no hi afegixen cap valor. Això no vol dir que no hagin d'afectar la qualificació. Respecte al grau de precisió: aquest és part intrínseca del contingut que es vol expressar. Respecte a la claredat i la correcció gramatical, el criteri que s'haurà d'utilitzar és que, en la mesura que siguin deficientes, afecten negativament el contingut que de fet s'expressa, i, per això mateix i en aquesta mesura, han d'afectar la qualificació.

Primera pregunta***Explicar breument el contingut del text.*** [2 punts]

L'objectiu de la pregunta és detectar el grau de comprensió del text. **La resposta no cal que demostrï que l'alumne coneix els detalls de la filosofia de l'autor** (excepte si la manca d'aquest coneixement l'impedeix d'entendre el text). Les restriccions sobre espai (60-100 paraules) són només orientatives per determinar indirectament el tipus de resum que s'espera: ni un breu títol, ni una llarga paràfrasi. **Per tant, si el contingut del resum és equivalent al que es podria fer en 60-100 paraules, no ha de comptar contra l'alumne el fet que no respecti aquests límits.**

A continuació s'esmenten les idees principals que se suposen en una resposta correcta. Cal tenir en compte, però, que les formes en què s'enuncien i comparen en un petit resum poden ser molt diverses. El seu enunciat pot ser explícit o estar implícit en la redacció de l'alumne. I, per descomptat, no es pot esperar de cap manera un desenvolupament detallat de cada idea. És important, però, que l'alumne no es limiti a enunciar idees sinó que mostri comprensió de l'estructura argumentativa del text.

Opció A) Per assolir la màxima puntuació, l'alumne haurà d'exposar, d'una forma o altra, les idees següents:

- (i) En el text Locke ofereix un argument per mostrar que les idees de calor o de color no són qualitats reals que es trobin en el sol;
- (ii) Per justificar això compara dos casos: (a) els efectes que el sol pot causar en un tros de cera (el sol fa que la cera s'estovi i perdi color); i (b) els efectes que el sol causa en nosaltres en incidir sobre la nostra pell o els nostres ulls (notem escalfor, veiem llum);
- (iii) si en (a) és clar que allò que és tou (o emblanquinat) és la cera i no pas el sol, també hauríem d'acceptar que en (b) la calor o el color no estan en el sol, sinó sols en nosaltres.

Opció B) Per assolir la màxima puntuació, l'alumne haurà d'exposar, d'una forma o altra, les següents idees:

- (i) Es contrasten dues concepcions d'enemic: la de l'home noble i la de l'home del ressentiment. El primer no pot tenir com a enemic algú que consideri menyspreable; el segon, en canvi, sí: considera a l'enemic pervers.
- (ii) Es contrasten dues concepcions d'"home bo": la de la moral de l'home noble, que construeix aquesta noció a partir de si mateix, i la de la moral de l'home del ressentiment, que construeix aquesta noció només com a oposició a aquells que considera dolents.
- (iii) Aquestes dues concepcions d'home bo es contraposen: l'home pervers de la moral del ressentiment és, justament, l'home bo de la moral noble.

• L'avaluació de la pregunta s'ha de fer **de forma global**. L'alumne no té en absolut per què fer el seu resum distingint exactament el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera mínimament coherent les idees que s'indiquen.

Segona pregunta

Explicar el significat de termes o expressions. [1 punt]

El que es demana no és donar definicions exactes o precises que hagin de ser vàlides per a qualsevol context d'ús de les expressions, ni tampoc que l'alumne utilitzi un vocabulari tècnic. El fet que l'alumne utilitzi un llenguatge sense cap tecnicisme, si no té incorreccions, no haurà de comptar en contra seu. Quan sigui possible, té dret a inferir el significat només de la informació que li proporciona el text. En la mesura en què demostrï la comprensió pertinent, això no pot comptar en contra seva.

Opció A)

a) «qualitats reals»: la massa, forma, nombre, la textura o el moviment de les parts d'un cos.

Alternativament: les propietats d'un cos que té per ell mateix, sense relació amb altres cossos, i que fan que tingui els poders que té.

b) «poder»: capacitat que té un cos de produir determinats efectes en nosaltres o en altres cossos.

Opció B)

a) «home noble»: aquell que té les virtuts de l'autoafirmació, la confiança, la creativitat i l'espontaneïtat.

b) «ressentiment»: sentiment hostil que es dirigeix vers aquells que hom identifica com a culpables de la pròpia frustració.

Important: aquestes respostes són sols un exemple de resposta correcta. En cadascun dels casos hi ha moltes altres maneres correctes de respondre.

Tercera pregunta

Donar les raons de l'autor a favor d'una tesi. [3 punts]

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor. S'haurà de tenir present, però, que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només es tindran en compte les idees que siguin pertinents per entendre la afirmació que es vol explicar i per entendre les raons de l'autor per fer aquesta afirmació. Un bon examen serà aquell que trobi la justificació i el paper que l'afirmació particular juga en el conjunt del pensament del filòsof. A vegades una exposició general i correcta del pensament del filòsof pot no respondre al que es demana si no explica com el pensament general de l'autor justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

Opció A) La màxima puntuació requeriria referir-se correctament a:

- (i) La distinció entre idees i qualitats.
- (ii) La distinció entre qualitats primàries, secundàries i terciàries.
- (iii) Explicar les argumentacions de Locke que intenten establir que idees com ara les de calor o color no es troben en els objectes. Per obtenir la màxima puntuació cal explicar amb correcció i claredat com a mínim un argument que ens porti a aquesta conclusió: el que Locke ofereix en el mateix text de l'examen. Serà meritori, però, que se n'ofereixi més d'un (per exemple, l'argument que es basa en el fet que si acceptem que el dolor que ens pot produir el foc quan ens toca no està en el foc, hauríem d'acceptar també que l'escalfor que ens pot produir el foc quan està una mica més lluny, tampoc està en el foc).

Opció B) La màxima puntuació requeriria:

- (i) Explicar les característiques que, segons Nietzsche, tenen la moral noble i la moral del ressentiment.
- (ii) Explicar en què consisteix i per què es dona la inversió dels valors en la moral del ressentiment, segons Nietzsche.
- (iii) Explicar que la contraposició "bo-dolent" de la moral noble té característiques molt diferents de la contraposició "bo-pervers" de la moral del ressentiment: D'una banda, la concepció de "bo" és diferent. Per altra banda i de forma relacionada, en el cas de moral noble el concepte de bo és el fonamental i el de dolent deriva d'aquest; en la moral del ressentiment passa justament el contrari, el concepte de "pervers" és fonamental i el de "bo" és derivat.

Quarta pregunta

Comparar o relacionar un concepte o idea de l'autor amb un altre. [2 punts]

El concepte o idea de l'autor que cal comparar serà un concepte o idea que apareix en les lectures proposades, però no cal que aparegui en el text de l'examen. En qualsevol cas, serà un concepte o idea de l'autor que es relaciona directament amb algun dels problemes tractats en els textos seleccionats.

Cal tenir en compte:

- a) La identificació adequada i precisa de les dues concepcions que s'han de comparar.
- b) El contrast pertinent dels dos termes de la comparació.

En qualsevol cas: **l'alumne és lliure de triar fer una caracterització de les dues concepcions de manera prèvia i independentment de la comparació i després establir la comparació, o fer la caracterització de les dues postures de forma implícita en termes de les diferències mútues. També pot escollir fer una caracterització prèvia d'una de les dues concepcions –qualsevol d'elles– i descriure l'altra per contrast.** Per tant, l'enunciat exacte de la pregunta s'ha d'entendre que no posa restriccions a aquesta llibertat en la resposta.

Cinquena pregunta

Consideració raonada de l'estudiant a favor o en contra d'una tesi. [2 punts]

Es tracta d'avaluar una tesi que estarà relacionada amb alguns dels problemes tractats per l'autor, però pot no estar directament vinculada amb la temàtica del text. En aquesta pregunta l'estudiant ha d'intentar justificar la seva postura a favor o en contra de la tesi tot fent-ne una valoració personal (la resposta pot també consistir a explicar, de forma raonada, per què de fet no està ni a favor ni en contra de la tesi).

Es tracta que l'estudiant faci l'esforç d'**argumentar** d'una **forma personal, clara i coherent** a favor o en contra de la tesi.

D'altra banda, l'acord del corrector amb la tesi defensada no pot tenir-se en compte a l'hora d'avaluar aquesta pregunta, ni tampoc el fet que l'alumne ignori arguments històricament importants.

Caldrà valorar, doncs:

(a) El grau de comprensió que es demostrï de la tesi a discutir.

(b) La coherència de les raons que l'estudiant doni ja sigui a favor o en contra de la tesi i la claredat de la seva exposició.

En referència a l'opció (A): serà ja meritori que l'estudiant mostri haver entès bé quina és la dificultat no trivial que planteja l'afirmació que ha d'avaluar. Típicament una bona resposta inclourà fer una distinció entre les sensacions que té una persona, i les propietats que té un cos (com, per exemple, un certa porció d'aigua) que fan que la persona tingui aquelles sensacions. En qualsevol cas, caldrà avaluar cada resposta de forma individual i veure si, sigui quin sigui el tipus de resposta que l'estudiant ha decidit donar, l'estudiant és capaç d'aportar arguments, encara que puguin ser limitats o simples, a favor de la postura que vol defensar.

En referència a l'opció B): com sempre serà important que l'alumne no es limiti a fer afirmacions (p. ex. a afirmar un relativisme ingenu "què són el bé i el mal depèn del que creu cada persona"), sinó que el que importarà principalment són les **raons** i els **arguments** que s'ofereixin per justificar i donar suport al punt de vista que es vol defensar.

SÈRIE 5

L'examen consta de dues opcions diferenciades, cadascuna amb un text i cinc preguntes sobre el text. Les preguntes de cada opció tenen una estructura molt semblant. Hi ha, òbviament, multitud de maneres correctes de respondre-les. Les pautes que figuren a continuació pretenen unificar al màxim possible la correcció d'exàmens que es presten a solucions molt diferents. Res no pot substituir, però, l'exercici de sentit comú que requereix la decisió del corrector sobre si, i en quin grau, una resposta s'ajusta o no als principis generals que s'enuncien a continuació.

El paper de la precisió, la claredat i la correcció gramatical

En una prova de filosofia, la precisió, la claredat i la correcció gramatical són òbviament fonamentals. Els correctors han d'evitar, però, fer-ne una avaluació autònoma: aquests trets no poden ser avaluats independentment del contingut. Si la resposta no s'adequa en absolut al que es demana, aleshores la claredat, la precisió i la correcció gramatical no hi afegixen cap valor. Això no vol dir que no hagin d'afectar la qualificació. Respecte al grau de precisió: aquest és part intrínseca del contingut que es vol expressar. Respecte a la claredat i la correcció gramatical, el criteri que s'ha d'utilitzar és que, en la mesura que siguin deficientes, afecten negativament el contingut que, de fet, s'expressa, i, per això mateix i en aquesta mesura, han d'afectar la qualificació.

Primera pregunta

Cal explicar breument el contingut del text. [2 punts]

L'objectiu de la pregunta és detectar el grau de comprensió del text. **La resposta no cal que demostrï que l'alumne coneix els detalls de la filosofia de l'autor** (excepte si la manca d'aquest coneixement li impedeix d'entendre el text). Les restriccions sobre espai (60-100 paraules) són només orientatives per determinar indirectament el tipus de resum que s'espera: ni un breu títol, ni una llarga paràfrasi. **Per tant, si el contingut del resum és equivalent al que es podria fer en 60-100 paraules, no ha de comptar en contra de l'alumne el fet que no respecti aquests límits.**

A continuació s'esmenten les idees principals que se suposen en una resposta correcta. Cal tenir en compte, però, que les formes en què s'enuncien i es comparen en un petit resum poden ser molt diverses. El seu enunciat pot ser explícit o estar implícit en la redacció de l'alumne. I, per descomptat, no es pot esperar de cap manera un desenvolupament detallat de cada idea. És important, però, que l'alumne no es limiti a enunciar idees, sinó que mostri comprensió de l'estructura argumentativa del text.

Opció A

Per assolir la màxima puntuació, l'alumne ha de connectar amb una correcció mínima les quatre idees bàsiques següents:

- (i) En aquest punt de les *Meditacions*, Descartes pot afirmar que sap que quan fa un ús curós de les seves facultats cognitives no s'equivoca.
- (ii) En particular, pot distingir el somni de la vigília, fixant-se en com es connecten les sensacions que es tenen en un determinat moment amb les que s'han tingut en altres moments.
- (iii) El que el justifica a poder fer això és saber que Déu no enganya.
- (iv) Els errors provenen de quan no es fa un ús prou curós de les nostres capacitats.

Opció B

Per assolir la màxima puntuació, l'alumne ha d'exposar, d'una forma o una altra, les idees següents:

- (i) En totes les teories morals sorgeixen situacions en què hi ha conflictes entre diferents consideracions, o diferents normes.
- (ii) L'utilitarisme té un avantatge davant d'altres teories morals pel fet que, segons l'utilitarisme, en darrer terme, tot depèn d'una única norma general: el principi d'utilitat.
- (iii) Altres teories morals tenen dificultats per resoldre aquests conflictes, o a vegades ho fan, sense reconèixer-ho, apel·lant al principi d'utilitat.

• L'avaluació de la pregunta s'ha de fer **de forma global**. L'alumne no té en absolut per què fer el seu resum distingint exactament el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera mínimament coherent les idees que s'indiquen.

Segona pregunta

Cal explicar el significat de termes o expressions. [1 punt]

El que es demana no és donar definicions exactes o precises que hagin de ser vàlides per a qualsevol context d'ús de les expressions, ni tampoc que l'alumne utilitzi un vocabulari tècnic. El fet que l'alumne utilitzi un llenguatge sense cap tecnicisme, si no té incorreccions, no ha de comptar en contra seu. Quan sigui possible, té dret a inferir el significat només de la informació que li proporciona el text. En la mesura en què demostrï la comprensió pertinent, això no pot comptar en contra seu.

Opció A

a) Hiperbòlic: quelcom que és molt exagerat, que es porta fins a l'extrem.

b) Contradició: quan es fan dues afirmacions que no poden ser totes dues veritat alhora.

Opció B

a) Drets: allò que un individu pot legítimament reclamar que li deixin fer, o també allò que pot reclamar que altres facin per ell.

b) Consideracions d'utilitat: apel·lar a allò que és el que proporcionarà el màxim bé, això és, el màxim plaer i absència de dolor.

Important: aquestes respostes són sols un exemple de resposta correcta. En cadascun dels casos hi ha moltes altres maneres correctes de respondre.

Tercera pregunta**Cal donar les raons de l'autor a favor d'una tesi.** [3 punts]

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor. S'ha de tenir present, però, que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només s'han de tenir en compte les idees que siguin pertinents per entendre l'afirmació que es vol explicar i per entendre les raons de l'autor per fer aquesta afirmació. Un bon examen serà el que trobi la justificació i el paper que l'afirmació particular té en el conjunt del pensament del filòsof. A vegades una exposició general i correcta del pensament del filòsof pot no respondre al que es demana si no explica com el pensament general de l'autor justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

Opció A. La màxima puntuació requeriria referir-se correctament a:

- (i) El dubte cartesià sobre el món extern. *Cogito*.
- (ii) Una prova de l'existència de Déu.
- (iii) La bondat divina no és compatible amb què estiguem enganyats de forma general, fins i tot quan fem un ús curós de les nostres capacitats cognitives.
- (iv) En la vida quotidiana sovint no dediquem tot el temps i l'esforç que caldria a fer un ús curós de les nostres capacitats cognitives i, per això, malgrat la bondat divina, a vegades pot ser que ens equivoquem.

Opció B. La màxima puntuació requeriria referir-se correctament a:

- (i) El principi utilitarista de maximització del plaer i l'absència de dolor.
- (ii) Les característiques bàsiques de l'utilitarisme (el valor moral d'una acció ve determinat per les conseqüències, no per les intencions; la diferència entre el valor d'una acció i la valoració moral de qui l'ha feta; importa el plaer i el dolor de tothom, no sols de qui fa l'acció, etc.).
- (iii) L'utilitarisme és compatible amb acceptar que en general cal seguir altres normes més específiques com ara «no robis», «no menteixis», etc. En cas de conflicte entre normes, però, es pot resoldre apel·lant al principi utilitarista. En aquest punt l'utilitarisme té un avantatge davant d'altres doctrines morals.

Quarta pregunta

Cal comparar o relacionar un concepte o una idea de l'autor amb un altre. [2 punts]

El concepte o la idea de l'autor que cal comparar ha de ser un concepte o una idea que apareix a les lectures proposades, però no cal que aparegui al text de l'examen. En qualsevol cas, ha de ser un concepte o una idea de l'autor que es relacioni directament amb algun dels problemes tractats als textos seleccionats.

Cal tenir en compte:

- a) La identificació adequada i precisa de les dues concepcions que s'han de comparar.
- b) El contrast pertinent dels dos termes de la comparació.

En qualsevol cas: **l'alumne és lliure de triar fer una caracterització de les dues concepcions de manera prèvia i independentment de la comparació i després establir la comparació, o fer la caracterització de les dues postures de forma implícita en termes de les diferències mútues. També pot escollir fer una caracterització prèvia d'una de les concepcions —qualsevol de les dues— i descriure l'altra per contrast.** Per tant, l'enunciat exacte de la pregunta s'ha d'entendre que no posa restriccions a aquesta llibertat en la resposta.

Cinquena pregunta

Consideració raonada de l'estudiant a favor o en contra d'una tesi. [2 punts]

Es tracta d'avaluar una tesi que està relacionada amb alguns dels problemes tractats per l'autor, però pot no estar directament vinculada amb la temàtica del text. En aquesta pregunta l'estudiant ha d'intentar justificar la seva postura a favor o en contra de la tesi tot fent-ne una valoració personal (la resposta pot també consistir a explicar, de forma raonada, per què, de fet, no està ni a favor ni en contra de la tesi).

Es tracta que l'estudiant faci l'esforç d'**argumentar** d'una **forma personal, clara i coherent** a favor o en contra de la tesi.

D'altra banda, l'acord del corrector amb la tesi defensada no pot tenir-se en compte a l'hora d'avaluar aquesta pregunta, ni tampoc el fet que l'alumne ignori arguments històricament importants.

Cal valorar, per tant:

- a) El grau de comprensió que es demostrï de la tesi que calgui discutir.
- b) La coherència de les raons que l'estudiant doni ja sigui a favor o en contra de la tesi, i la claredat de la seva exposició.

Tant en l'opció A com en l'opció B s'ha de valorar positivament, és clar, que l'alumne mostri que ha entès quina és la qüestió filosòfica que presenta la frase de la pregunta.